

Sygn. akt II Ca 517/18

POSTANOWIENIE

Dnia 27 grudnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie:	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki (spr.) SSA w SO Grzegorz Ślęzak
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pielużek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 grudnia 2018 roku

sprawy z wniosku M. U. (1)

z udziałem J. R. , A. R.

o dział spadku

na skutek apelacji uczestnika J. R., uczestnika A. R.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 28 marca 2018 roku, sygn. akt I Ns 1557/10

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie, znosząc postępowanie przed sądem pierwszej instancji za okres od dnia 20 kwietnia 2016 roku i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Trybunalskim, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSA w SO Grzegorz Ślęzak

Sygn. akt: II Ca 517/18

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 9 grudnia 2010 r. wnioskodawca M. U. (1) wniósł o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego położonego w S. o pow. 5,3648 ha i przyznanie własności działek, które użytkuje wnioskodawca, tj. oznaczonych nr (...) na jego własność, zaś działki oznaczone nr (...) na rzecz A. i J. R..

Na rozprawie w dniu 1 lipca 2014 r. pełnomocnik uczestników złożył cztery propozycje podziału gospodarstwa, tj. o przyznanie na rzecz uczestników działek nr (...). Wnioskodawca nie wyraził na powyższe zgody.

Ostatecznie na rozprawie w dniu 16 marca 2018 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł wniosek i wniósł o przyznanie na jego rzecz działek oznaczonych nr: (...). Pełnomocnik uczestników podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniósł o przyznanie na rzecz uczestników działek oznaczonych nr: (...), zaś o przyznanie pozostałych działek na rzecz wnioskodawcy.

Do czasu zamknięcia rozprawy wnioskodawca i uczestnicy podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim, cytuję : „1. Dokonać działu spadku po F. U. synu J. i P. zmarłym dnia (...) w P., ostatnio stale zamieszkałym w S. oraz działu spadku po W. U. (1) z domu S. córce S. i W. zmarłej (...) w S., ostatnio stale zamieszkałej w S., przedmiotem którego jest nieruchomości położona w S., gmina S. oznaczona w ewidencji gruntów nr działek : nr (...) o powierzchni 0,8713 ha; nr (...) o powierzchni 1,3561 ha; nr (...) o powierzchni 0,0335ha; nr (...) o powierzchni 0,0974 ha; nr (...) o powierzchni 0,3213 ha; nr (...) o powierzchni 0,1825 ha; nr (...) o powierzchni 0,2809 ha; nr (...) o powierzchni 1,3425 ha; nr (...) o powierzchni 0,8681 ha; nie mających urządzonej księgi wieczystej w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb., w ten sposób, że :

a) nieruchomości położoną w S. oznaczoną numerami działek: (...)wyżej opisanych przyznać na wyłączną własność M. U. (1) syna F. i W. ;

b) nieruchomości położoną w S., oznaczoną numerami działek (...) wyżej opisanych przyznać na współwłasność A. K. córki F. i W. oraz J. syna F. i B. małżonków R. do wspólności ustawowej małżeńskiej ;

2. zasądzić tytułem dopłaty od A. i J. małżonków R. solidarnie na rzecz M. U. (1) kwotę 12 834,00zł (dwanaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote), płatną w 2 ratach rocznych tj . pierwsza rata w kwocie 6 417,00zł (sześć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) płatna w terminie jednego roku od uprawomocnienia się orzeczenia , druga w kwocie 6 417,00zł (sześć tysięcy siedemnaście złotych) w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

3. nakazuje M. U. (1) wydanie działki nr (...) opisanej w pkt 1 postanowienia na rzecz A. i J. małżonków R. w terminie tygodniowym od uprawomocnienia się orzeczenia ;

4. nakazuje A. i J. małżonkom R. solidarnie wydanie działki nr (...) opisanej w pkt 1 postanowienia na rzecz M. U. (1) w terminie tygodniowym od uprawomocnienia się orzeczenia ;

5. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa –Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb : od M. U. (1) kwotę 4 084,63 zł (cztery tysiące osiemdziesiąt cztery 63/100 złotych) ,

od A. i J. małżonków R. solidarnie kwotę 4 384,00zł (cztery tysiące trzysta osiemdziesiąt cztery złote) , przy czym na poczet tej kwoty uwzględnić zaliczkę 150,00zł (sto pięćdziesiąt złotych) pod poz .(...), tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. na wynagrodzenie biegłych;

6. ustala , iż każdy uczestnik ponosi koszty swego udziału w sprawie” – koniec cytatu;

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny: Na podstawie aktu własności ziemi (...)z dnia 28 sierpnia 1980 r. wydanego przez Naczelnika Miasta i gminy w S. F. U. i W. U. (2) stali się właścicielami działek oznaczonych nr (...) o powierzchni 5,5376 ha położonych w S..

Aktualnie działka oznaczona nr (...) w akcie własności ziemi (...)z dnia 28 sierpnia 1980 r. obecnie ma nr (...), działka oznaczona nr (...) ma nr (...), działka oznaczona nr (...) ma nr (...), działka oznaczona nr (...) ma nr (...), działka oznaczona nr (...) ma nr (...), podzielona w późniejszym czasie na działki (...), działka oznaczona nr (...) ma obecnie nr (...), zaś działka (...) została podzielona na działki nr (...), działka oznaczona nr (...) ma obecnie nr (...), a działka oznaczona nr (...) ma nr (...).

Objęte wnioskiem działki nie posiadają założonych ksiąg wieczystych.

Decyzją z dnia 23 listopada 2017 r. Starosta Powiatu (...) orzekł o ustaleniu odszkodowania za prawo własności części nieruchomości oznaczonej nr działek (...), które stało się z mocy prawa własnością Gminy S. z dniem 7 kwietnia 2015 r. Odszkodowanie w wysokości 1 842,50 zł na rzecz M. U. (1) oraz w wysokości 1 842,50 zł na rzecz A. i J. małżonków R. zostało wypłacone.

Jako współwłaściciele działek oznaczonych nr (...) są wpisani w rejestrze gruntów M. U. (1) oraz małżeństwo J. R. i A. R. w częściach po 1/2.

Działka oznaczona nr (...) była wprawdzie przedmiotem zasiedzenia z wniosku A. U. i M. U. (2) , jednakże postanowieniem z dnia 12 września 2014r w sprawie INs 1541/13 Sąd oddalił wniosek o zasiedzenie a apelacja wnioskodawców została oddalona .

Postanowieniem z dnia 5 maja 1992 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. stwierdził, że spadek po F. U. na podstawie testamentu nabył M. U. (1) w całości.

Postanowieniem z dnia 6 lutego 2004 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. uzupełnił postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po F. U. w sprawie sygn. akt I Ns 114/92, w ten sposób, że stwierdził, iż wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne odziedziczył na podstawie opisanego w tym postępowaniu testamentu M. U. (1) w całości.

Postanowieniem z dnia 28 czerwca 1995 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. stwierdził, że spadek po W. U. (2) na podstawie testamentu nabyła A. R. i J. R. po 1/2 wraz z wchodzącym w skład spadku udziałem w gospodarstwie rolnym.

Ze względu na mały łączny obszar nieruchomości oraz niekorzystne jej przestrzenne rozdrobnienie i słabą bonitację gleb jej fizyczny podział między stronami stosownie do ich udziałów jest dopuszczalny i nie będzie sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej. Podział działek w dużej mierze determinowany jest ich funkcją.

Wchodzące w skład nieruchomości podlegającej podziałowi działki są położone w części zachodniej miasta S. w niewielkiej od siebie odległości .

Według stanu na dzień otwarcia spadku F. U., tj. 1 lutego 1998 r. oraz 1995 r. – rok śmierci spadkodawczyni W. U. (2) według cen aktualnych działka oznaczona nr (...) ma wartość 168.860,00 zł, działka nr (...) ma wartość 17.220,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 4.490,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 2.870,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 23.900,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 15.450,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 11.930,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 36.280,00 zł, działka oznaczona nr (...) ma wartość 104.240,00 zł. Łączna wartość wyżej wskazanych nieruchomości wynosi 385.240,00 zł.

Uwzględniając aktualne przejście na własność Gminy S. działek nr (...) łączna wartość nieruchomości spadkowej wynosi kwotę 381 608,00zł (działka nr (...) wartość 34 778,00zł, działka nr (...) wartość 102 110 zł)

Działki oznaczone nr (...) pozostają w posiadaniu A. R., która wydzierżawia przedmiotowe nieruchomości a pozostałe działki pozostają we władaniu wnioskodawcy. Działka oznaczona nr (...) oraz działka nr (...) są wykorzystywane rolniczo i pozostają w posiadaniu M. U. (1). Działka nr (...) stanowi „samosiejkę”, działka (...) stanowi „polesie”, a działka nr (...) jest ugiem.

Powyższe nieruchomości wnioskodawca oraz uczestnicy postępowania nabyli odpowiednio na podstawie testamentów sporządzonych przez F. U. i W. U. (2), co zresztą nie pozostawało przedmiotem sporu.

Kwestią sporną pozostawał sposób przyporządkowania poszczególnych działek na rzecz wnioskodawcy i uczestników. Strony nie doszły w tym przedmiocie do porozumienia wobec czego Sąd Rejonowy dokonał działu spadku uwzględniając wszystkie okoliczności sprawy, w tym faktyczne władanie działkami, ich wykorzystywanie i gospodarowanie, ale także wartość poszczególnych nieruchomości, tak aby ostateczny dział spadku odnosił się do kryteriów wartościowych i słusnościowych oraz uwzględniających również funkcję działki .

Mając na uwadze powyższe oraz uwzględniając udziały stron, a także dążąc do jak najmniejszych rozliczeń z tytułu ewentualnych spłat, Sąd Rejonowy w ślad za opinią biegłego postanowił dokonać w przedmiotowej sprawie działu spadku poprzez fizyczny podział nieruchomości. W dalszej zaś części Sąd Rejonowy kierował się wyżej wskazanymi kryteriami aktualnego posiadania, funkcjonalności oraz zachowaniem wartości udziałów stron.

Mając powyższe uwagi na względzie Sąd Rejonowy dokonał działu spadku po F. U. i W. U. (2) w ten sposób, że przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy nieruchomość położoną w S. oznaczoną nr działek: (...) zaś uczestnikom A. R. i J. R. na współwłasność do wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomość położoną w S. oznaczoną nr działek: (...).

Wartość przedmiotu postępowania wynosi kwotę 381.608,00 zł a należna na rzecz wnioskodawcy od uczestników solidarnie dopłata kwotę 12.834,00 zł płatną w ratach rocznych, tj. pierwsza rata w kwocie 6.417,00 zł płatna w terminie jednego rok od uprawomocnienia się orzeczenia, druga w kwocie 417,00 zł płatna w terminie dwóch lat od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Udział uczestników we współwłasności wynosił 1/2, a więc powinni otrzymać składniki majątkowe o wartości 190.804,00 zł (1/2 kwoty 381.608,00), natomiast otrzymali składniki o wartości 203.638,00 zł. W konsekwencji wnioskodawcy należała się spłata w łącznej kwocie 12.834,00 zł.

Ponieważ działka nr (...) pozostawała we władaniu wnioskodawcy Sąd Rejonowy nakazał wnioskodawcy M. U. (1) wydanie na rzecz uczestników A. R. i J. R. przyznanej im nieruchomości oznaczonej nr działki (...) w terminie tygodniowym od uprawomocnienia się orzeczenia. Natomiast uczestnikom postępowania nakazał wydanie na rzecz wnioskodawcy nieruchomości oznaczonej nr (...) w terminie tygodniowym od uprawomocnienia się orzeczenia, również uwzględniając, iż działka ta pozostaje we władaniu uczestników.

Na podstawie art. 113 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623) orzekł o poniesionych wydatkach w sprawie.

Na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalił, że strony ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie zważywszy, iż wspólnie były zainteresowane dokonaniem podziału.

Uczestnicy postępowania zaskarżyli w/w postanowienie w całości.

W apelacji zarzucili dokonanie krzywdzącego podziału spadku po F. i W. małż. U., sprzecznego z obowiązującymi zasadami, nakazującymi dokonanie działu dla każdego z uczestników zgodnie z ich udziałem, przy uwzględnieniu przedstawionych propozycji podziału.

W konkluzji apelacji wnosili o zmianę zaskarżonego postanowienia i dokonanie podziału zgodnie z jednym z przedstawionych przez uczestników wariantów ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym pełnomocnik uczestników podniósł brak należytego umocowania pełnomocnika uczestników, gdyż adwokat W. P. uchwałą Okręgowej Rady Adwokackiej w C. został wpisany na listę adwokatów nie wykonujących zawodu z dniem 11 lutego 2016 r., tj. nieważność postępowania – art. 379 pkt 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: Zarzut podniesiony w apelacji nie mógł podlegać merytorycznemu rozpatrzeniu ponieważ zaskarżone postanowienie zapadło w warunkach nieważności postępowania.

Jak wynika z akt sprawy uczestnicy postępowania ustanowili pełnomocnika w sprawie, w osobie W. P., który jest adwokatem. Jak wynika z informacji Okręgowej Rady Adwokackiej w C. z dnia 01 lutego 2018 r. (karta 501) adwokat W. P. uchwałą w/w Rady został wpisany na listę adwokatów nie wykonujących zawodu z dniem 11 lutego 2016 r. na własny wniosek.

Przepisy ustawy Kodeks postępowania cywilnego mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących i jasno regulują w przepisie art. 87 k.p.c., kto oraz w jakiej sprawie może być pełnomocnikiem w sądowym postępowaniu cywilnym.

Faktem jest, że adwokat W. P. po dniu 11 lutego 2016 r. brał czynny udział w sprawie jako pełnomocnik uczestników, co było niedopuszczalne.

Występowanie w sprawie w charakterze pełnomocnika strony osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania, co powoduje nieważność postępowania – art. 379 pkt 2 k.p.c.

Podkreślić należy, że uchybienie to nie może być usunięte w drodze zatwierdzenia przez stronę czynności dokonanych przez tę osobę (patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28.07.2004 r., III CZP 32/04, OSNC 2006, nr 1, poz.2).

Oznacza powyższe, że skutkiem powyższego uchybienia jest nieważność postępowania w sprawie, na co zasadnie zwrócił uwagę ustanowiony w postępowaniu przed Sądem II instancji pełnomocnik uczestników.

Skoro postępowanie w niniejszej sprawie dotknięte jest nieważnością, dlatego na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji znosząc postępowanie w sprawie po dniu 11 lutego 2016 r.; pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki SSA w SO Grzegorz Ślęzak